

די שוואַרצע בענדער

תורת יואל

גליון מס' 103

אידיש

מיוחד פאר פרחי התלמידים זיך צו באקענען מיטן רבי'נס הייליגע דיבורים

י.ז. הכהן: עזרך

פרשת לך לך תשפ"ז

למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך

פירוש רש"י: יתנו לי מתנות, אברהם אבינו האט געווארט צו באקומען מתנות, איז זייער שווער צו פארשטיין וואספארא מתנות האט אברהם ערווארטעט? צו וואס דארף ער מתנות פון די מצריים, נאך איז שווער, פארוואס האט ער מקדים געווען די מתנות פאר **וחיתה נפשי**, דאס לעבן איז דאך פיל וויכטיגער ווי מתנות.

אין מדרש שטייט אז אלע מתנות וואס אברהם האט באקומען פון פרעה, האט ער געגעבן פאר די בני פלגשים, און מיט דעם האט ער זיי פארשיקט פון זיין שטוב, אויך שטייט אין **ילקוט ראובני**, אז די מתנות איז געווען שמות הטומאה, אין דאס האט ער אוועקגעגעבן פאר די בני פלגשים, ווי עס שטייט און פסוק **וישלחם מעל יצחק בעודנו חי**, אגב, דער רבי איז מדייק דעם פסוק **בעודנו חי** אוודאי ביים לעבן האט ער זיי פארשיקט.

דער רבי פארענטפערט אלע קשיות מיט א גמרא (בבא בתרא קטז א') **כל המניח בן כמותו כאילו לא מת**, טייטש: איינער וואס גייט אוועק פון דער וועלט, און ער לאזט איבער א זוהן כמותו אזוי גרויס ווי אים, איז גלייך ווי ער איז נישט געשטארבען, ער הייסט **חי וקים**.

והנה - איז דער רבי מסביר - מיט דעם וואס אברהם אבינו האט פארשיקט די בני פלגשים, האט ער געמאכט א תיקון גדול פאר די קומענדיגע דורות, וואלטן די בני פלגשים ח"ו געבליבן אין שטוב פון אברהם אבינו, און יצחק וואלט זיך חלילה אויסגעמישט מיט זיי, וואלט נישט געבליבן קיין שריד ופליט פון כלל ישראל רח"ל, און דאס איז פשט אין פסוק, **וישלחם מעל יצחק בנו** און דאס האט גורם געווען **בעודנו חי** איך הייס נאך א **חי**, ווייל מיט איבערלאזן א עהרליך קינד ווערט מען אנגערופן **חי וקים**, ווי די אויבן דערמאנטע גמרא.

מיט דעם פארשטייט מען שוין, פארוואס איז געווען אזוי וויכטיג פאר אברהם אבינו, פרעה'ס מתנות, ווייל מיט די מתנות האט אברהם געקענט פטור ווערן פון די בני פלגשים - ווי דער מדרש זאגט - אין דאס איז פשט אין פסוק, **למען ייטב לי בעבורך** אז איך וועל באקומען מתנות פון פרעה, און איך וועל דאס געבן פאר די בני פלגשים, דאן **וחיתה נפשי** וועל איך גערעכנט ווערן ווי איך לעב ווייטער, ווייל איך וועל איבערלאזן עהרליכע דורות.

(תשי"ב)

לזיכוי הרבים: די גליון ווערט פארשפרייט וועכענטליך אין אלע גרעסערע סאטמארע בתי מדרשים.
פאר הערות, צו באקומען דעם גליון וועכענטליך רופט: 347.603.0383, אדער שיקט אן אימעיל צו: toirasyoel@gmail.com

זכרונות בית רבי (י"א)

מנשה קעניג

הרה"צ רבי חיים האלבערשטאם זצ"ל

איינע פון די דיינים אין שטאט סאטמאר, איז געווען רבי חיים'ל א זוהן פון הרה"ק רבי שלום אליעזר מ'ראצפערט זצ"ל, א רעכטער אייניקל פון הרה"ק מ'צאנז זצ"ל.

רבי חיים האט געפיהרט ב'אדמורות, און געהאט אן אייגן בית מדרש ווי חסידי צאנז האבן דארט געדאוונט, און לערנענדיג אין סאטמאר, פלעג איך אזוי אריינפאלן צו זיין טיש, פון צייט צו צייט, און איינמאל האט ער געפרעגט ווער איך בין, דערציילט איך אז קום פון סערענטש, אבער איך האב א אלטע באבע אין ראצפערט, וועם ער האט גוט געקענט, און זינט דאן האט ער מיך מקרב געווען אלס בן עירו.

קיץ תרצ"ז, איך האב מיך געגרייט אהיים צופארן, בין איך איריין צו רבי חיים'ל זיך געזעגענען, און איך זאג אים אז אויפן וועג וועל איך אויך אפשטייגן אין ראצפערט באזוכן מיין באבע, ער האט זיך געפרייד און געזאגט: נישט נאר מיין ברכה באקומסטו, נאר אויך א וויכטיגע בריוו צו מיין פאטער, וואס דו זאלסט איבערגעבן זייענדיג אין ראצפערט.

איך האב מיך זייער געפרייט צום שליחות, אזא זכי'!!! און בזכותו, בין איך אדורך דעם גרענ'ץ, אן קיין אפהאלט, מ'האט מיך אדורך געלאזט אן קיין פיפס, און געפארן גלייך קיין ראצפערט, נאך א קורצע באזוך ביי די באבע, בין איך אריבער צו רבי שלום אליעזר'ל אין שטוב, און זעענדיג אז ס'וואלטן א רייע מענטשן אריינצוגיין, בין איך איריין אין די קיך, און די רעבעצין פרעגט וואס ווילסטו, זאג איך קודם ווער איך בין - זי האט גוט געקענט מיין באבע - און דערציילט אז איך האב א בריעף פונעם זוהן, די רעבעצין האט מיך גלייך אריינגעטראגן צו רבי'ן, דורך א זייטיגע טיר.

רבי שלום אליעזר'ל האט מיך אויפגענומען מיט א קענטיגע הנאה, איבערגענומען דעם בריוו, געלייענט צוויי מאל און דערנאך געגעבן די רעבעצין צו לייענען, און דאן האט ער מיך געהייסן זיצן, און געהייסן אריינברענגען כיבוה, אליינס אנגעגאסן א כוס ליקער, און געהייסן מאכן די ברכה הויעך, און געענטפערט אמן אויף ביידע ברכות.

דאן האט ער אנגעהויבן מיך אויספרעגן, קודם עטליכע פרעזענליכע פראגעס, און דערנאך האט ער אנגעהויבן פרעגן וועגן רבי חיים'ל, און געוואלט וויסן וויפיל אידן דאוונענן אין זיין ביהמ"ד? וויפיל מענטשן קומען צום טיש? צו מען אנערקענט זיין גרויסקייט? איך האב געענטפערט לויט מיין קורצען שכל - סה"כ בין איך געווען דאן א בחור אונטער די צוואנציג - דערנאך האט ער געזומען מיין רעכטע האנט און געוואונטשן מיט א ווארימקייט, און אפגעזעגנט.

רבי חיים'ל איז לייידער אוועק בקוצר ימיו, און רבי שלום אליעזר איז געקומען קיין סאטמאר להספד, און זיך געזארגט אז רבי חיים'ס זוהן זאל איבער נעמען דעם דיינות פאסטן.

קאפיטל י"ב

מיין קשר מיטן רב'ן אין די יארן נאכן חורבן, יעדעס מאל וואס דער רבי האט באזוכט אין ארץ ישראל, בין איך געווען זיך געזעגענען, און מיטגעהאלטן א שבת.

תשל"ח, בין איך געווען אין אמעריקע לכבוד א שמחה, און איך בין ארויסגעפארן אויף קריית יואל, און אריין מיט א קוויטל, מיט רבי יוסף אשכנזי האבן מיר זיך געקענט נאך פון סאטמאר, אין קוויטל האב איך געשריבן נאר מיינע צוויי קינדער נאך און שטוב, אריינקומענדיג זאגט דער גבאי הויעך "מנשה איז א תלמיד פונדערהיים."

דער רבי הייבט אויף די אויגן און באטראכט מיך פון אויבן ארא‍פ, קוקט אריין אין קוויטל און פרעגט מנשה דו האסט נאר איין אינגעל און איין מיידל, איך פארענטפער מיך, אז איך האב נישט געוואלט מטריח זיין דעם רבי'ן, האב איך נישט אריינגעשריבן די חתונה-געהאטע קינדער, אבער איך האב שוין 5 קינדער חתונה געמאכט, מיט איבער צוואנציג אייניקלעך קע"ה.

דיר רבי צושמייכלט זיך און זאגט הויעך, מנשה איז געבליבן א אונגארישער, די היינטיגע קומען כסדר מיט נאך און נאך בקשות, און ער האט נאך רחמנות אויף מיר.

מכתבי ברכה

לכבוד גיסי היקר והחשוב, מו"ה **יצחק זאב הכהן** הי"

שמחתי לראות את גליון מספר ק"א של "תורת יואל", ואמרתי אשריך וטוב לך. כדבריך במאמר הפרשה, שהאור הגנוז נטמן בתורה ועל ידה זוכים לו אף בזמן הזה, כן אתה מדי שבוע בשבוע מגלה אורו של רבינו הקדוש זי"ע ומקרבו ללבות פרחי התלמידים בלשון המובנת להם, בטוב טעם ובבהירות נפלאה.

וכבר כתבת במהדורך: "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה מאה ואחת". יהי רצון שכשם שזכית להוסיף את הגליון המאה ואחת, כן תוסיף ותעלה מחיל אל חיל, וזכות הרבים תעמוד לך ולכל ביתך לרוב נחת והצלחה מתוך בריאות והרחבה, עד ביאת גואל צדק במהרה.

בידידות והערכה,
גיסך המברכך מקרב לב,
מנחם מענדל בערקאוויטש

רב ברכות לרגל הוצאת גליון המאה, אשר נקרא בצמאון כאן בא"י ע"י אנ"ש חסידי סאטמאר אברכים כבחורים, ילדים כזקנים, הן הדברי תורה והן הסיפורים אשר כולם נערכים בטוטו"ד וברב יגיעה, ובהעמדת הדברים על דיוקם, והכל בכדי שתורתו וצדקתו של רביה"ק אביר הרועים יתבדרו בבי מדרשא

ויה"ר שזכותו של אותו צדיק יגן בעדכם ולכל הנלוים עליכם להוושע בכט"ס

חיים משה גרינוואלד - בני ברק